

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100725

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-10-2023

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ДТЕУ від 20.09.2023, № 3128

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Омран Хоссейн Золфалі

2. Hossein Omran

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 292

Назва наукової спеціальності: Міжнародні економічні відносини

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 292 Міжнародні економічні відносини

Дата захисту: 31-08-2023

Спеціальність за освітою: Бізнес-адміністрування

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.055.044

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 72.15.29

Тема дисертації:

1. Торговельне співробітництво України з країнами Близького Сходу та Африки
2. Trade cooperation between Ukraine and countries of Middle East and Africa

Реферат:

1. В результаті проведеного аналізу систематизовано науково-методичні підходи щодо дослідження торговельного співробітництва між країнами, визначено його теоретичні та практичні аспекти формування та функціонування. На основі проведеного аналізу, систематизовано та узагальнено підходи до співвідношення понять «міжнародна торгівля», «зовнішня політика», «протекціонізм», «політика вільної торгівлі», тощо. Враховуюче це, запропоновано уточнити змістовне наповнення категорії «міжнародне торговельне співробітництво», за рахунок виокремлення асиметричної складової такого співробітництва, під якою слід розуміти налагодження та розвиток ефективної взаємодії двох або більше країн в асиметричних умовах торгівлі, які спричинені наявністю або відсутністю факторів виробництва, інституційних перешкод у сфері міжнародного обміну товарами і послугами, а також різною динамікою економічного розвитку. На основі проведеної кластеризації було визначено 4 групи країн, що дозволило виділити характерні особливості розвитку торговельних відносин з країнами. Результати аналізу, проведеного із часовим інтервалом з 2011 по 2021 роки, показало, що Туреччина зберігає свій статус основного торговельного

партнера (перший кластер), в свою чергу Єгипет відіграє вагомую роль у торговельному портфелі України. Інші країни регіону увійшли в третій та четвертий кластери. Доцільно зазначити, що сальдо торговельного балансу із більшістю країн було позитивним, враховуючи низьку диверсифікованість зовнішньої торгівлі всіх залучених партнерів. Проаналізовано розвиток торговельного співробітництва України та країн Близького Сходу та Африки у галузевому розрізі та здійснено розрахунок індексу компліментарності за період 2017–2021 роки. Для визначення ступеня подібності в товарній структурі експорту України та імпорту торговельних партнерів були проведені відповідні розрахунки (для аналізу були обрані наступні країни-партнери: Туреччина, Ізраїль, Єгипет, Туніс, ОАЕ, Саудівська Аравія). Вимірювання були здійснені на основі 20 товарних груп за двома знаками, найбільш вагомими з яких були наступні: чорні метали, зернові культури, м'ясо та їстівні субпродукти, жири та олії та ін. Проведений SWOT-аналіз дозволив визначити основні загрози та можливості у розвитку торговельного співробітництва між країнами. Доведено, що дефіцит робочої сили на ринку праці України може суттєво вплинути на конкурентоспроможність національних товарів на цільових ринках, і може скоригувати здатність економічної системи створювати як ресурсні, так і інноваційні продукти. Систематизовано інституційно-правові засади та інституційну структуру підтримки торговельного співробітництва України та країн Близького Сходу та Африки. Це дозволило обґрунтувати необхідність створення науково-дослідного інституту зовнішньої торгівлі з метою надання наукової та фахової підтримки органам виконавчої влади та національним експортерам із формування пріоритетних напрямів підтримки співробітництва. Оцінювання рівня тарифного захисту ринків країн і надало можливість визначити, що країни Близького Сходу та Африки мають високий тарифний і нетарифний захист внутрішніх ринків, особливо на сільськогосподарську продукцію, що створює асиметричні та несприятливі умови для здійснення зовнішньої торгівлі вітчизняними економічними суб'єктами, незважаючи на наявний рівень співпраці. Сформовано та обґрунтовано стратегічні орієнтири економічного розвитку торговельних відносин країн регіонів, на основі яких можуть бути застосовані відповідні заходи для підтримки вітчизняних експортерів. Головною зміною у цьому контексті має бути перехід від політики всеохоплення в країнах Близького Сходу та Північної Африки до визначення проривних ринків для зосередження зусиль на розвитку торговельно співробітництва на них. На основі отриманих результатів кластерного аналізу запропоновано два сценарії розвитку торговельного співробітництва між країнами. Доведено, що зовнішньоторговельна політика України має бути трансформована та розширена за рахунок випереджуючої ринкові очікування системи підтримки вітчизняного експорту, враховуючи поточні ризики військового стану в державі та особливості післявоєнного відновлення. Враховуючі це в роботі було удосконалено методологічний підхід до побудови дорожньої карти торговельного співробітництва України з окремими країнами Близького Сходу та Африки із покроковим визначенням етапів співпраці двох та більше сторін на основі сформованої візії та цілей розвитку торговельного співробітництва з конкретною країною зазначеного регіону відповідно до обраного типу сценарію.

2. Scientific and methodological approaches to the research of trade cooperation between countries were systematized, theoretical and practical aspects of its formation and functioning were identified as a result of the study. The approaches to the meaning of the concepts «international trade», «foreign policy», «protectionism», «free trade policy», etc, are systematized and summarized on the basis of the analysis. Taking this into account, it is suggested that the meaning of the category «international trade cooperation» might be clarified by emphasizing on the asymmetrical component of such cooperation, which should be understood as the creation and development of effective interaction between two or more countries in an asymmetric trade environment, that is caused by the presence or absence of international exchange of goods and services, as well as by different economic development dynamics. Based on the clustering, 4 groups of countries were identified, which allowed to highlight the characteristic features of the trade relations development with countries. The results of the analysis conducted at a 10-year time interval (2011 and 2021) showed that Turkey retains its status as a significant trading partner (the first cluster), Egypt plays a significant role in the trade portfolio of Ukraine. The rest of the region has created the third and fourth clusters. It should be noted that the trade balance with most countries has been positive, given the weak diversification of foreign trade of all the partners involved. The development of trade

cooperation between Ukraine and the countries of the Middle East and Africa in the sectoral section was analyzed and the complementarity index for the period 2017–2021 was calculated. To determine the degree of similarity in the commodity structure of Ukrainian exports and imports of trading partners, calculations were made (the following partner countries were selected for analysis: Turkey, Israel, Egypt, Tunisia, UAE, Saudi Arabia). Calculations were made on the basis of HS codes 2 digit (20 product groups), the most important of which were ferrous metals, cereals, meat and edible co-products, fats and oils. The conducted SWOT-analysis allowed to identify the main threats and opportunities for the development of trade cooperation between countries. It has been proved that the labour shortage in Ukraine can have a significant impact on the competitiveness of national products in the target markets, and can adjust the ability of the economic system to create both resource-based and innovative products. The legislative framework and institutional structure for supporting trade cooperation between Ukraine and the countries of the Middle East and Africa have been systematized. This allowed substantiating the creation of a research institute for foreign trade aiming to provide scientific and professional support to the executive agencies and national exporters in the formation of priority areas of support for cooperation. The estimation of trade protection level revealed that the countries of the Middle East and Africa region have high tariff and non-tariff barriers, especially for agricultural products, which creates asymmetrical and unfavorable conditions for national foreign trade actors, despite the current level of cooperation. Strategic guidelines of trade relations economic development of the regional countries have been formed and substantiated. Appropriate measures to support domestic exporters can be applied on the basis of it. The main change in this context should be the shift from an all-inclusive policy in the Middle East and Africa region to identifying breakthrough markets for certain countries to focus on trade cooperation with them. Two scenarios of trade cooperation development between countries on the basis of the obtained results of cluster analysis has been offered. It has been proved that the foreign trade policy of Ukraine should be transformed and expanded due to the system of support for domestic exports ahead market expectations, taking into account the current military risks and features of the post-war renewal. The methodological approach to the creation of the road map of trade cooperation of Ukraine with selected countries of the Middle East and Africa was suggested to improve in the thesis considering the abovementioned aspects. It will be followed by step-by-step identification of stages of cooperation between two or more parties on the basis of the formed vision and objectives of trade cooperation with a specific country in the region according the type of scenario chosen.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Омран Х. З. Перспективи розвитку зовнішньо-торговельних відносин між Україною і країнами Близького Сходу і Африки. Економічний простір: зб. наук. праць. 2019. №. 151 С. 77–90.
- Дугінець Г. В., Омран Х. З. Інституційне забезпечення зовнішньої торгівлі України: контекст країн Близького Сходу. Журнал європейської економіки: зб. наук. праць. 2021. Том 20. №. 2 С. 272–290.
- Омран Х. З. (2022). Трансформація торговельних зв'язків України на Близькому Сході та в Африці. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право, 122 (3), 129–140.
- Ganna Duginets, Hossein Zolfali Omran, 2022. "Assessment of the effectiveness of Ukraine's foreign trade policy with the Middle East and Africa countries," Access Journal, Access Press Publishing House, vol. 3(2), pages 147–158, April. (WofS).

- Duginets, G., & Omran, H. Z. (2022). Ukraine's trade relations with the Middle East and North Africa. *Journal of European Economy*, 21(4), 474-489.
- Омран Х.З. Заходи стимулювання зовнішньої торгівлі Близькосхідного регіону та України // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : матер. XIII Міжн. бізнес-форуму (м. Київ, 20 березня 2020 року).
- Дугінець Г. В., Омран Х.З. Регіональні особливості формування торговельних відносин між Україною та країнами Близького Сходу і Африкою // Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матер. VII міжнар. науково-практичної конференції (м. Одеса, 25-26 вересня 2020 року).
- Омран Х.З. Галузеві виміри формування торговельних відносин між Україною та країнами Близького Сходу // Глобалізаційні виклики розвитку національних економік: матер. II міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19-20 жовтня 2021 року)
- Омран Х.З. Використання індексу компліментарності для вимірювання особливостей торговельних відносин між Україною та країнами Близького Сходу // Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід: матер. XV міжн. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 29-31 березня 2022 року).

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U04719

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дугінець Ганна Володимирівна

2. Ganna V. Duginets

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваль Віктор Васильович
2. Viktor V. Koval

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Ізмаїльський державний гуманітарний університет**Код за ЄДРПОУ:** 02125467**Місцезнаходження:** вул. Репіна, буд. 12, Ізмаїл, Ізмаїльський р-н., 68600, Україна**Форма власності:****Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Гуцалюк Олексій Миколайович
2. Oleksii M. Hutsaliuk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Товариство з обмеженою відповідальністю "Приватний заклад вищої освіти "Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова"**Код за ЄДРПОУ:** 14204539**Місцезнаходження:** вул. Нечуя-Левицького, буд. 16, Черкаси, Черкаський р-н., 18036, Україна**Форма власності:****Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується**Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Саркісян Лариса Геворгівна
2. Larysa H. Sarkisian

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.05**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федун Ігор Леонідович

2. Ihor L. Fedun

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. **Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Залізнюк Вікторія Петрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Залізнюк Вікторія Петрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ольга Харченко

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна